

МАКСИМОВА ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА,

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри теорії та методик дошкільної й інклюзивної освіти, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Olena Maksymova,

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Department of Theory and Methods of Preschool and Inclusive Education, Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr, Ukraine

E-mail: helen.maks23@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1590-4339>

ОСВІТНІ ЕКОПРОСТОРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

А Висвітлюється значущість створення освітніх екопросторів на відкритому повітрі для формування природничо-екологічної компетентності дошкільників. Запропоновано низку навчальних майданчиків, які можуть стати важливим інструментом розвитку у дітей цікавості до природи, формування відповідального ставлення до навколишнього середовища, практичних навичок природокористування, сприяти зміцненню здоров'я, розвитку творчості та критичного мислення. Проаналізовано основні підходи до організації таких зон – навчальних майданчиків, їхні структурні елементи, природне та предметне наповнення, завдання для дітей в їх межах, можливості інтеграції природничих знань у щоденне життя дітей. Особливу увагу приділено методичним аспектам щодо ефективного використання екопросторів в освітньому процесі. Зроблено висновки про їхню потужність у контексті сталого розвитку дітей дошкільного віку.

Ключові слова: сталий розвиток; природничо-екологічна компетентність; природодоцільна поведінка, екопростір; діти дошкільного віку

EDUCATIONAL ECO-SPACES AS A TOOL FOR DEVELOPING CHILDREN'S NATURAL-ECOLOGICAL COMPETENCE IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

С The importance of creating outdoor educational eco-spaces for fostering natural and ecological competence in preschoolers is emphasized. Such spaces provide unique opportunities for integrating environmental education into the daily lives of children, promoting a deeper connection with nature, and developing their curiosity about the world around them. A variety of proposed educational platforms are discussed, including a forest school, an eco-playground with sensory zones, a children's vegetable garden, an observation space for animals, a natural labyrinth, a colorful garden, a nature-inspired theater, a mountain trail, a rain zone, and a Stone Land of Fantasies.

These spaces inspire children to explore their environment while cultivating responsible attitudes toward the natural world. They serve as tools for developing practical skills in nature stewardship, fostering creativity and critical thinking, and promoting physical and emotional well-being. The article analyzes key approaches to organizing these educational zones, examining their structural elements, natural and material components, and tasks for children. The emphasis is placed on the flexibility and adaptability of these spaces, allowing educators to tailor activities to preschoolers' developmental needs, ensuring a balance between guided exploration and free play. Practical examples demonstrate how ecological knowledge can be seamlessly integrated into daily routines, turning ordinary moments into opportunities for meaningful learning. Particular attention is paid to the methodological aspects of incorporating eco-spaces into the educational process.

In conclusion, these eco-spaces hold transformative potential for nurturing environmentally conscious, creative, and resilient individuals. They not only prepare preschoolers for academic challenges but also instill values of sustainability and care for the planet, laying a foundation for harmonious coexistence with nature.

Keywords: sustainable development; natural-ecological competence; nature-appropriate behavior; eco-space; preschool children

Актуальність проблеми у загальному вигляді. Сучасні тенденції в дошкільній освіті спрямовані на створення умов, які сприяють гармонійному розвитку дитини, її фізичному, емоційному, соціальному та інтелектуальному благополуччю. У цьому контексті інтеграція природи в освітній процес є надзвичайно актуальною з кількох причин. По-перше, формування екологічної свідомості є нагальною світовою потребою, оскільки ми стикаємось із серйозними екологічними викликами, такими як зміна клімату та забруднення

довкілля. Упровадження концепції сталого розвитку має на меті збереження нашої планети. Безпосередній контакт із природою сприяє вихованню покоління, яке відповідально ставитиметься до довкілля. Діти, які проводять час на природі, краще розуміють взаємозв'язки в екосистемах, починають цінувати природні ресурси та бережливо до них ставитися. По-друге, з поширенням цифрових технологій та урбанізацією діти дедалі менше часу проводять на свіжому повітрі. Це призводить до зниження фізичної активності, що

є однією з основних причин погіршення їхнього здоров'я. Навчальні майданчики на природі сприяють активному руху, укріпленню імунітету та загальному фізичному розвитку. По-третє, природа має терапевтичний вплив: вона зменшує рівень стресу, сприяє розвитку емоційного інтелекту та гармонійного психоемоційного стану. У світі, де діти часто стикаються з надмірними навантаженнями та сенсорними подразниками, навчання на природі допомагає створити спокійніше та збалансованіше середовище. По-четверте, так краще буде забезпечуватися підтримка інтересу до пізнання. Діти дошкільного віку природно схильні до дослідження навколишнього світу. Навчальні майданчики на природі стимулюють їхню цікавість, даючи можливість взаємодіяти з реальними об'єктами: рослинами, тваринами, природними матеріалами. Це сприяє розвитку мислення, творчості та уяви, вміння працювати в команді та вирішувати проблеми.

У багатьох країнах світу (наприклад, Швеція, Данія, Фінляндія, Канада) навчання на природі вже стало важливим складником дошкільної освіти. Успішні практики свідчать про значні переваги такого підходу, що робить його впровадження актуальним для інших країн, зокрема України. Природні майданчики дають змогу органічно інтегрувати науку, технології, мистецтво, інженерію та математику (STEAM) в освітній процес. Наприклад, спостереження за природними циклами може стати основою для вивчення екосистем, розвитку логіки та творчості.

БКДО однією з головних компетентностей, якими дитина має оволодіти в дошкільні роки, визначає природничо-екологічну, під якою розуміємо здатність до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її законів та формується у просторі пізнавальної, трудової, ігрової діяльності [1, с. 12].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питання формування природодоцільної поведінки у дітей дошкільного віку активно досліджується сучасними науковцями, зокрема Н. Гавриш, О. Пометун розробили програму освіти для сталого розвитку [3]; Г. Беленька, Л. Загородня, О. Максимова, Т. Науменко, З. Плохій, О. Половіна, Л. Присяжнюк, О. Саприкіна, О. Сорочинська розробляють змістовно-методичне забезпечення цього процесу [4; 6; 7; 8]; Н. Мешко працювала над питанням формування екологічно-мотиваційної сфери дітей, О. Стаєнна надає рекомендації щодо аналізу освітнього процесу за природничо-екологічним напрямом [9]. Питанням підготовки майбутніх педагогів до здійснення екологічного виховання підростаючого покоління займалися Н. Лисенко, О. Лисенко, М. Матішак, Г. Чайковська [5; 10].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Однак практика створення та функціонування закладів дошкільної освіти (ЗДО) у природньому просторі в нашій країні не набула поширення. Тому вважаємо актуальним висвітлення прикладів створення та використання навчальних майданчиків у ЗДО на відкритому повітрі, що стимулюють пізнання, творчість і гармонійний розвиток дітей.

Метою статті є висвітлення основних підходів до організації різних освітніх екопросторів у ЗДО, їхніх структурних елементів, природного та предметного наповнення, завдання для дітей у їх межах.

Викладення основного матеріалу. Розглянемо детальніше рекомендовані для створення зони – навчальні майданчики, на яких діти зможуть різнопланово вивчати світ, взаємодіяти з природою та розвиватись.

1. **Лісова школа** – це освітній простір, який розгортається у природному середовищі, наприклад, у лісі чи парку, де діти проводять час, досліджуючи природу, виконуючи практичні завдання та беручи участь у рухливих іграх. Основна ідея полягає в тому, щоб використовувати природні ресурси для гармонійного розвитку дитини, формування її практичних навичок і виховання екологічного мислення. Для організації лісової школи обирається природна територія з деревами, кущами, травою та можливими водоймами. Простір може бути тимчасовим або постійним, обладнаним лише найпростішими інструментами, такими як лупи, сачки для комах, невеликі лопатки, а також природними матеріалами на зразок гілок, каміння чи листя. Освітній процес тут будується на інтеграції активностей із навколишнім середовищем. Наприклад, діти досліджують рослини, комах, птахів, створюють предмети з природних матеріалів, спостерігають за змінами в природі залежно від пори року або організують рухливі ігри на свіжому повітрі. Такий підхід має кілька основних цілей: розвиток самостійності, критичного мислення, фізичної активності та любові до природи. Участь у діяльності лісової школи сприяє тому, що діти вчаться вирішувати прості завдання самостійно, наприклад, зібрати матеріали для будівництва укриття чи створення гербарію. Вони аналізують природні об'єкти, класифікують їх і роблять висновки, розвиваючи критичне мислення. Лісове середовище стимулює рухову активність, допомагаючи дітям зміцнювати здоров'я через біг, стрибки, командні ігри або подолання перешкод. Постійний контакт із природою формує дбайливе ставлення до навколишнього середовища та розуміння важливості його збереження. Завдання у лісовій школі можуть бути найрізноманітнішими. Наприклад, діти досліджують місцеві рослини, знаходять і розглядають, порівнюють листя чи квіти, створюють гербарій. Вони організують командні ігри, як-от: пошук «скарбів» у лісі, або спостерігають за поведінкою комах, замальовуючи потім свої враження. Ще одним цікавим завданням є будівництво хатинки чи укриття з природних матеріалів, що сприяє розвитку уяви, практичних навичок і командної роботи.

2. **Еко-майданчик із сенсорними зонами** – спеціально облаштований простір, де діти мають можливість взаємодіяти з різноманітними природними матеріалами, як-от: пісок, вода, каміння, глина та деревина, з метою розвитку сенсорного сприйняття та пізнання природних явищ. Такий майданчик створює умови для багатогранного сенсорного досвіду, стимулюючи дотикові, візуальні, слухові та тактильні відчуття дітей. Основною метою еко-майданчика є підтримка сенсорного розвитку дітей, що є критично важливим етапом у їхньому загальному розвитку, а також сприяння розумінню

природних процесів і явищ через безпосередній контакт із природою.

На еко-майданчику діти можуть проводити різноманітні досліді, які допомагають їм пізнавати властивості природних матеріалів. Наприклад, дослідження властивостей води та піску включає активності, як-от: змішування цих матеріалів для створення різних текстур, будівництво замків і фортець, що розвиває їхню креативність і моторні навички. Експерименти з глиною дозволяють дітям випробувати свої художні здібності, створюючи різні форми та об'єкти, що сприяє розвитку дрібної моторики та уяви.

Еко-майданчик із сенсорними зонами також сприяє розвитку когнітивних навичок, оскільки діти вчать спостерігати, аналізувати та робити висновки щодо зміни властивостей матеріалів при різних умовах. Наприклад, вони можуть вивчати, як вода впливає на пісок, або як глина змінює свою форму під дією температури. Крім того, такі майданчики підтримують емоційний розвиток дітей, надаючи їм можливість виразити свої почуття через гру та творчість у природному середовищі. Простір має бути організований так, щоб забезпечити легкий доступ до різних сенсорних зон, де кожна зона спеціально призначена для певних видів діяльності. Наприклад, одна зона може бути присвячена водним іграм, інша – пісочним конструкціям, а третя – роботі з глиною та деревиною.

3. *Город для дітей* представляє собою міні-ферму або грядки, де діти мають можливість самостійно саджати, доглядати та спостерігати за ростом рослин. Такий простір створює ідеальні умови для розвитку у дітей практичних навичок, відповідальності та екологічного мислення, а також знайомить їх із природними циклами і процесами. Город є живою лабораторією, де діти через власний досвід вивчають основи агротехніки, розуміють важливість догляду за рослинами та усвідомлюють значення природи в житті людини.

Основною метою такої зони є формування у дітей відповідального ставлення до своїх дій, оскільки догляд за рослинами потребує регулярної уваги та турботи. Крім того, через практичну діяльність діти здобувають знання про рослини, їхні частини, умови зростання, а також про те, як вони впливають на життя людей та екосистеми загалом. Це сприяє формуванню екологічного мислення, розуміння харчових ланцюгів і важливості здорового харчування.

На городі діти можуть виконувати різноманітні завдання, що поєднують у собі навчання та гру. Наприклад, спостереження за ростом рослин дозволяє дітям побачити, як насіння проростає, утворює листя і дає плоди. Це допомагає розвивати їхню спостережливість і розуміння природних змін. Збирання врожаю стає не лише захоплюючою діяльністю, але й можливістю побачити результати своєї праці, що формує у дітей почуття успіху та гордості. Вивчення харчового ланцюга через приклади рослин із городу допомагає дітям усвідомити, як їжа потрапляє на стіл, і зрозуміти важливість кожного етапу цього процесу.

Для створення дитячого городу використовуються безпечні, екологічні матеріали та прості інструменти, такі

як невеликі лопатки, лійки та відра. Простір може включати грядки для висаджування овочів, трав і квітів, а також невеликі компостні контейнери для вивчення утилізації органічних відходів. Зона повинна бути організована так, щоб кожна дитина мала доступ до своїх рослин і могла спостерігати за процесом їхнього росту.

4. *Простір для спостереження за тваринами* – навчальна зона, де діти мають змогу спостерігати за життям різних живих істот у природному середовищі. Такий простір зазвичай включає будиночки для птахів, комах, годівнички, водойми для жаб чи риб, які розташовані так, щоб забезпечити комфорт і безпеку як для тварин, так і для дітей. Головною ідеєю цього простору є створення умов, де діти можуть спостерігати за поведінкою тварин, пізнавати їхні звички та вивчати їхнє місце в екосистемі.

Основними цілями такої зони є виховання любові до живих істот, формування емпатії та навичок відповідального ставлення до природи, бажання піклуватися про її живий складник. Спостерігаючи за тваринами, діти розвивають здатність уважно сприймати деталі, аналізувати поведінку живих істот і встановлювати зв'язки між природними явищами. Крім того, такі активності сприяють формуванню екологічної свідомості, розуміння важливості збереження біорізноманіття та підтримки природного балансу.

У цьому просторі діти можуть виконувати цікаві й пізнавальні завдання, наприклад, спостерігати за птахами, які прилітають до годівничок, аналізувати й узагальнювати побачене, а саме: які птахи прилітають, що вони їдять, як себе поведуть у зграї або поодиноці. Ще одне завдання – створення екологічного календаря, у якому діти відзначають сезонні зміни у поведінці тварин, наприклад, період прильоту птахів навесні, активність жаб у водоймі чи появу нових видів комах у весняно-літній період.

5. *Природничий лабіринт* – це освітній простір із живих кущів, дерев'яних конструкцій, піску, каміння чи інших природних матеріалів, за допомогою яких створюються доріжки і кордони. На окремих ділянках можуть бути встановлені інформаційні стенди, інтерактивні панелі чи невеликі зони для спостереження за природою. Такий дизайн забезпечує не лише освітню, а й естетичну функцію простору. Лабіринт має кілька шляхів і поворотів, а на кожному етапі діти стикаються з інтерактивними освітніми завданнями, які допомагають їм розвивати різні навички та поглиблювати знання про природу. Цей простір є ігровою зоною, яка стимулює цікавість і мотивацію до пізнання, дозволяючи дітям навчатися у процесі руху та взаємодії з природним середовищем.

Основною метою тематичного природничого лабіринту є розвиток у дітей просторового мислення, здатності орієнтуватися в середовищі та вирішувати завдання в нестандартних умовах. Крім того, лабіринт сприяє формуванню креативності, оскільки діти використовують свою уяву та логіку для проходження маршрутів і виконання завдань. Такий простір також розвиває координацію рухів і загальну фізичну активність, адже діти долають перешкоди, переміщуються між секціями та активно взаємодіють із навколишнім середовищем.

У тематичному лабіринті діти можуть виконувати різні завдання, які поєднують навчання й гру. Наприклад, розв'язання загадок на кожному етапі маршруту може бути пов'язане з темою природи: визначення рослин за їхніми описами, розпізнавання слідів тварин чи птахів, знаходження цікавих природних об'єктів. Інша активність – пошук «скарбів» у лабіринті, де діти мають зібрати певні предмети (наприклад, жолуді, камінці або листя різних форм), які символізують природні ресурси або елементи екосистеми. Завдання можна адаптувати залежно від віку дітей, щоб вони були цікавими та доступними для виконання.

6. *Кольоровий сад* – спеціально створений освітній простір для вирощування різноманітних рослин, що відрізняються яскравими квітами та різними відтінками листя. У цьому саду діти можуть досліджувати кольори, форми, текстури та інші особливості рослин, поглиблюючи свої знання про природу. Прості завдання, що включають вивчення взаємодії між рослинами та навколишнім середовищем, дозволяють дітям розвивати пізнавальну активність і креативність, а також формують у них відповідальне ставлення до природи.

У «Кольоровому саду» діти можуть спостерігати за тим, як змінюються кольори листя в залежності від пори року, чи як впливає освітлення, волога та температура на ріст рослин. Наприклад, влітку деякі квіти можуть бути яскраво-червоними, а в осінню пору можна використовувати для вивчення того, як жовте або червоне листя утворюється через зміни температури. Діти також можуть проводити дослідження з впливу різних природних факторів на здоров'я рослин, зокрема експериментувати з кількістю води чи впливом сонячного світла.

Можна включити завдання, як-от: створення «радуги» з квітів, де діти саджають різнокольорові квіти так, щоб вони утворювали кольорові смуги, схожі на веселку. Це завдання допомагає дітям також вивчати кольори та їхні відтінки. Крім того, діти можуть спостерігати за різноманітними змінами рослин, фіксуючи, як змінюється їх вигляд із часом або як кожна пора року впливає на розвиток рослин. Завдання для дітей можуть включати також вивчення текстур рослин, таких як шершавість листя, гладкість пелюсток квітів чи зморщеність стебел, що дозволить розвивати сенсорні здібності та уважність до деталей. Кожен етап роботи із садом (посадка, полив, спостереження за ростом чи збори насіння) буде навчальним і корисним досвідом. Окрім того, сад може стати не лише лабораторією для наукових досліджень, а й місцем для творчих активностей. Наприклад, діти можуть збирати пелюстки квітів для створення кольорових аплікацій.

7. *Природний театр* створюється для того, щоб діти могли ставити спектаклі та вистави, використовуючи природні матеріали як реквізит. Творчість і взаємодія з природним середовищем відкриває безліч можливостей для розвитку дітей, сприяючи їхньому емоційному, соціальному та інтелектуальному розвитку.

У «Природному театрі» діти можуть створювати костюми та реквізит із природних матеріалів: листя, гілок, квітів, камінців, палиць, моху тощо. Вони використовують свою уяву для створення образів і персонажів, втілюючи їх у ролях

для постановки казок чи коротких вистав. Наприклад, вони можуть створювати лісових фей із листя та квітів, тварин із гілок і камінців, пташок із пір'я й дерев'яних паличок. Це дає дітям змогу не лише розвивати креативність, але й вчить працювати з природними матеріалами, розуміти їх властивості та можливості.

Крім атрибутів, костюмів, персонажів, важливою частиною природного театру є імпровізація з природними звуками, що додає виставам особливого колориту. Наприклад, діти можуть використовувати шелест листя, шум вітру, спів птахів чи звук дощу як частину звукових ефектів. Це дозволяє їм розвивати слухове сприйняття, вчить створювати атмосферу за допомогою природних елементів. Природний театр також є чудовим майданчиком для рольових ігор, де діти можуть імпровізувати на тему природи, зображуючи тварин, птахів чи інші природні явища. Ці ігри розвивають емоційну виразність, уміння вживатися в роль і працювати в команді.

8. *Гірська стежка* створюється для розвитку фізичної витривалості, координації та сили дітей. Цей простір передбачає використання природних і штучних перешкод, таких як кам'яні стіни, гірки, канати, бруси, щоб діти могли тренувати свої фізичні здібності через активні ігри та завдання. Створення такого майданчика на свіжому повітрі дозволяє дітям не лише зміцнити здоров'я, а й навчитися долати труднощі, працювати над витривалістю, покращувати координацію рухів і рівновагу. У рамках «Гірської стежки» діти можуть подолати різноманітні природні перешкоди, наприклад, кам'яні або дерев'яні бар'єри, через які треба пройти, або піднятися по схилу чи маленькій імпровізованій скелі. Такі завдання вчать дітей не лише фізично рухатися, а й допомагають розвивати впевненість у своїх силах, покращують здатність до планування і вибору найоптимальніших шляхів для подолання перешкод. Це створює можливість для тренування рухових навичок, зміцнення м'язів і розвитку координації. Балансування на колодах тренує відчуття рівноваги, гнучкість і зміцнює центральну нервову систему. Лазіння по канатах навчає дітей працювати з власним тілом, розвиває м'язи верхньої частини тіла і сприяє розвитку впевненості та рішучості при подоланні перешкод. Підйоми на гірки як природні, так і штучні, тренують витривалість, розвивають орієнтування в просторі, а також покращують м'язову силу. Стрибки через різні перешкоди чи присідання на м'яких поверхнях зміцнюють швидкість і силу. «Гірська стежка» допомагає дітям не лише розвивати фізичну форму, але й підтримує їх інтерес до здорового способу життя та активного відпочинку на природі. Оскільки діти працюють над подоланням природних бар'єрів і вчать долати труднощі, вони також набувають важливих життєвих навичок, таких як самостійність, терпіння, рішучість і здатність до подолання страхів. Це простір для руху, в якому кожна дитина може випробувати себе, розвивати фізичні та психологічні здібності та насолоджуватися активним дозвіллям на свіжому повітрі.

9. *Дощова зона* – простір, створений для дослідження води, дощу та його впливу на природу. Цей майданчик дозволяє дітям активно вивчати різні властивості води та спостерігати за природними процесами, які відбуваються

під час і після дощу. Вони можуть проводити експерименти з водою, взаємодіяти з природними елементами, будувати міні-греблі, канали або навіть створювати водні ландшафти, що допомагає розвивати навички критичного мислення та експериментальної діяльності.

У «Дощовій зоні» діти мають змогу спостерігати, як зміни рівня води можуть вплинути на навколишнє середовище. Вони можуть аналізувати, як дощ змінює рельєф, чи утворюються тимчасові водойми, як вода розтікається або затримується в певних місцях. Це сприяє розвитку розуміння природних явищ, як-от: ерозія, відкладення води та водообіг у природі.

Завдання для дітей у «Дощовій зоні» можуть включати аналіз зміни рівня води після дощу, вивчення властивостей води, як-от: прозорість, температура, швидкість течії, а також її здатність розчиняти різні матеріали. Діти можуть будувати міні-греблі або канали, щоб перенаправити потік води, спостерігаючи, як зміни у середовищі можуть вплинути на напрямки води. Вони можуть створювати водні ландшафти з використанням різних природних матеріалів, як-от: пісок, глина чи камінці, і вивчати, як вода змінює форму земної поверхні.

10. *Кам'яна Країна Фантазій* спрямована на розвиток логічного мислення і моторики дітей через використання кам'яних стежок і конструкцій. Діти можуть будувати або переробляти кам'яні форми, створюючи різноманітні конструкції, які не тільки розвивають їхню фізичну активність, але й стимулюють творче мислення та здатність до розв'язання проблем. Використання каменів як матеріалу для навчальних завдань дозволяє дітям краще зрозуміти фізичні властивості цього природного елемента, а також застосовувати їх у реальному житті.

У «Кам'яній Країні Фантазій» діти можуть виконувати завдання, що включають побудову малих скульптур або спорудження лабіринтів із каменів. Це дає їм можливість розвивати творчість і просторову уяву, оскільки вони вчаться конструювати різні об'єкти та розміщувати каміння, щоб створити проходи або інші конструкції. Під час створення таких лабіринтів або трамплінів із каменів діти розвивають

не лише свої фізичні здібності, а й здатність логічно мислити, знаходити рішення для побудови стійких і функціональних конструкцій.

Крім того, завдання можуть включати аналіз фізичних властивостей каміння, як-от: його вага, форма, текстура та стійкість до різних впливів. Діти можуть експериментувати з різними типами каменів, вивчаючи, як вони взаємодіють з іншими матеріалами, як змінюється їхнє положення при певних маніпуляціях, що дозволяє формувати уявлення про фізику та геометрію.

Цей навчальний простір є чудовим інструментом для розвитку моторики, координації рухів і логічного мислення. Діти отримують можливість активно працювати з природними матеріалами, що підвищує їхню увагу до деталей, дає змогу краще сприймати навколишній світ і відкривати для себе нові можливості в обробленні та використанні природних ресурсів.

Результати дослідження. Нами запропонована ціла низка освітніх екопросторів, організація яких в ЗДО дозволить якісніше здійснювати екологічне виховання дітей, формуючи у них світогляд особистості, зорієнтованої на сталий розвиток.

Висновки. Отже, навчальні майданчики на відкритому повітрі є універсальним інструментом для гармонійного розвитку дітей, що поєднує екологічну освіту, фізичну активність, розумовий розвиток і формування позитивних особистісних якостей. Вони дозволяють проводити різноманітні освітні заходи – від спостережень за рослинами й тваринами до експериментів і практичних екологічних ініціатив. Упровадження цього підходу потребує активної участі педагогів, батьків і громади, що забезпечує стійкий вплив на екологічну свідомість майбутніх поколінь.

Перспективу подальших розвідок убачаємо в дослідженні впливу використання екопросторів на формування ціннісного ставлення до природи у родинному середовищі та можливості залучення сімей до екологічних проєктів у межах освітньої роботи закладу дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33. URL : <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/nakaz-33-bazovyy-komponent-doshk-osv.pdf>.
2. Дошкільнятам освіта для сталого розвитку. Діємо разом : навч.-метод. посіб. для дошк. навч. закладів / упоряд.: Н. Гавриш, О. Пометун ; за заг. ред. О. Пометун. Дніпро : ЛІРА, 2017. 128 с.
3. *Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку*: парціальна програма для системи дошкільної освіти / упоряд.: Н. Гавриш, О. Пометун. Київ, 2019. 23 с.
4. Загородня Л. П. Дитина в природному довіллі. Впроваджуємо оновлений БКДО. *Дошкільне виховання*. 2021. № 6. С. 3–10.
5. Лисенко Н. В., Лисенко О. М., Матішак М. В. Підготовка майбутніх магістрів до впровадження новітніх технологій в екологічну освіту дітей дошкільного віку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2022. № 90. С. 127–132.
6. Максимова О. Екологічна компетентність та її формування у дітей старшого дошкільного віку. *Ekologia i racjonalne zarzadzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka [Zasób elektroniczny]*: materiały z międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej / pod redakcją naukową Zoia Sharlovych, Janisz Lisowski, Ruslana Romaniuk. Łomża : MANS w Łomży, 2023. Część 2. S. 59–66.
7. Присяжнюк Л. А. Збережемо планету для майбутніх поколінь: формування в дошкільників основ екологічної свідомості в контексті стратегії сталого розвитку. *Дошкільне виховання*. 2020. № 2. С. 3–6.
8. Сорочинська О. А. Дизайн плакату як засіб екологічного просвітництва. *Перспективи та інновації науки. Педагогіка. Психологія. Медицина*. 2024. № 9(43). С. 375–388.
9. Стаєнна О. Аналізуємо освітній процес: природничо-екологічний напрям. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2023. № 3. URL: <https://emetodyst.expertus.com.ua/10004961>.
10. Чайковська Г. Б. Формування компетентностей сталого розвитку в процесі фахової підготовки майбутніх вчителів початкової школи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Педагогіка*. 2022. № 1. С. 72–80.

References

1. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity) [Basic component of preschool education (State standard of preschool education)]: nakaz vid 12.01.2021 r. № 33.* Ministry of Education and Science of Ukraine. Retrieved from <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/nakaz-33-bazovyy-komponent-doshk-osv.pdf> [in Ukrainian].
2. Havrysh, N., & Pometun, O. (Comps.). (2017). *Doshkilniatam osvita dlia staloho rozvytku. Diemo razom [Preschoolers' education for sustainable development. Acting together: A teaching manual for preschool institutions]: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia doshkilnykh navchalnykh zakladiv.* Dnipro: LIRA [in Ukrainian].
3. Havrysh, N., & Pometun, O. (Comps.). (2019). *Doshkilniatam – osvita dlia staloho rozvytku: Partialna prohrama dlia systemy doshkilnoi osvity [Preschoolers – Education for sustainable development: A partial program for the preschool education system].* Kyiv [in Ukrainian].
4. Zahorodnia, L. P. (2021). Dytna v pryrodnomu dovkilli: Vprovadzhuiemo onovleni BKDO [Child in the natural environment: Implementing the updated Basic Component of Preschool Education]. *Doshkilne vykhovannia [Preschool Education]*, 6, 3-10 [in Ukrainian].
5. Lysenko, N. V., Lysenko, O. M., & Matishak, M. V. (2022). Pidhotovka maibutnykh mahistriv do vprovadzhennia novitnykh tekhnolohii v ekolohichnu osvitu ditei doshkilnoho viku [Preparing future masters for implementing innovative technologies in environmental education for preschool children]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 5: Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy [Scientific Journal of M. P. Drahomanov National Pedagogical University. Series 5: Pedagogical Sciences: Realities and Prospects]*, 90, 127-132 [in Ukrainian].
6. Maksymova, O. (2023). Ekolohichna kompetentnist ta yii formuvannia u ditei starshoho doshkilnoho viku [Ecological competence and its formation in older preschool children]. In Z. Sharlovych, J. Lisowski, & R. Romaniuk (Eds.), *Ekologia i racionalne zarzadzanie przyrodą: Edukacja, nauka i praktyka (Część 2, pp. 59-66).* Łomża: MANS w Łomży [in Ukrainian].
7. Prysiazhniuk, L. A. (2020). Zberezhemo planetu dlia maibutnykh pokolin: Formuvannia v doshkilnykh osnov ekolohichnoi svidomosti v konteksti stratehii staloho rozvytku [Saving the planet for future generations: Forming ecological awareness in preschoolers in the context of the sustainable development strategy]. *Doshkilne vykhovannia [Preschool Education]*, 2, 3-6 [in Ukrainian].
8. Sorochynska, O. A. (2024). Dyzyain plakatu yak zasib ekolohichnoho prosvitnytstva [Poster design as a means of environmental education]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Pedahohika. Psykholohiia. Medytsyna [Perspectives and Innovations in Science. Pedagogy. Psychology. Medicine]*, 9(43), 375-388 [in Ukrainian].
9. Staienna, O. (2023). Analizuemo osvitnii protses: Pryrodnycho-ekolohichni napriam [Analyzing the educational process: Natural-ecological direction]. *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu [Preschool Institution Methodologist]*, 3. Retrieved from <https://emetodyst.expertus.com.ua/10004961> [in Ukrainian].
10. Chaikovska, H. B. (2022). Formuvannia kompetentnosti staloho rozvytku v protsesi fakhovoi pidhotovky maibutnykh vchyteliv pochatkovoї shkoly [Developing sustainable development competencies in the professional training of future primary school teachers]. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Pedahohika [Scientific Notes of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Pedagogy]*, 1, 72-80 [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 12.01.2025